

KORT

De centrale doelen van dit proefschrift:

- de complexe relatie tussen dementie, pijn, probleemgedrag en ADL functioneren bij mensen met dementie te onderzoeken;
- de betrouwbaarheid en validiteit van een nieuw meetinstrument, om pijn bij mensen met dementie op te kunnen sporen, te onderzoeken.

Deel 1: Relatie tussen pijn, probleemgedrag en ADL functioneren bij dementie

De 1e review beschrijft 4 belangrijke perspectieven van pijnmanagement: 1) biologisch perspectief: veranderingen in het brein zijn van invloed op de pijnbeleving, 2) beoordeling van pijn: verbaal uiten van pijn is moeilijk waardoor er gefocust moet worden op pijngedrag, 3) behandeling van pijn: sprake van inadequate en onderbehandeling, 4) organisatie/ onderwijs: gebrek aan interdisciplinair onderwijs en training. De 2e systematische review beschrijft studies met vooral zwakke relaties tussen pijn, probleemgedrag en ADL functioneren. Dit is mogelijk het gevolg van het niet gebruikmaken van valide meetinstrumenten. Het 3e artikel laat zien dat pijn een negatief effect heeft op het ADL functioneren onafhankelijk van het stadium van de dementie.

Het volledige proefschrift is te downloaden als pdf via [deze link](#).

Het Universitair Netwerk voor de Care sector Zuid-Holland (UNC-ZH) bestaat uit het LUMC en twaalf zorginstellingen in Zuid-Holland.

ONDERZOEK Pain and its consequences in dementia
DOOR Annelore van Dalen-Kok
PROMOTIE 31 maart 2022, Leiden

Aanbevelingen

Aanbevelingen voor de praktijk

1. Verbeteren van pijnmanagement bij mensen met dementie start bij de bewustwording van de gevolgen van pijn, zoals probleemgedrag en achteruitgang van ADL functioneren.
2. Interdisciplinaire onderwijsvormen, waaraan verschillende zorgprofessionals tegelijkertijd deelnemen, kunnen hieraan bijdragen.
3. Door gebruik te maken van een stapsgewijze aanpak (b.v. STA-OP!) waarin het gebruik van een betrouwbaar en valide meetinstrument, zoals PAIC15, een onderdeel is, kan pijn tijdig herkend en behandeld worden.
4. Het implementeren van een multidisciplinair pijnteam is een belangrijke stap in het verbeteren van pijnmanagement.

Aanbevelingen en vragen voor vervolgonderzoek

1. Gebruikmaken van N=1 studies om de relatie tussen pijn, probleemgedrag en ADL functioneren nader te onderzoeken.
2. Vervolgonderzoek naar de PAIC15, onder andere naar de uitvoerbaarheid en klinische bruikbaarheid bij andere doelgroepen, zoals mensen met de ziekte van Parkinson.
3. Onderzoek naar niet-medicamenteuze behandelingen voor pijn, zoals aromatherapie, muziektherapie en de inzet van robotzeehond, PARO.

Deel 2: Pijn meten bij mensen met dementie: PAIC

De laatste 3 artikelen beschrijven de validiteit en betrouwbaarheid van een nieuwe, internationale, pijnobservatieschaal: Pain Assessment in Impaired Cognition; PAIC. De PAIC bevat de 36 beste items afkomstig uit 12 bestaande pijnobservatieschalen, waaronder de PACSLAC en de PAINAD. De items zijn verdeeld over 3 domeinen: 1) gezichtsuitdrukkingen, 2) lichaamsbewegingen en 3) stemgeluiden. Dit onderzoek laat zien dat zowel de validiteit als de betrouwbaarheid van de verschillende items van de PAIC veelbelovend zijn in een klinische setting. Echter, een pijnobservatieschaal bestaand uit 36 items is te omvangrijk. Itemreductie was daarom een belangrijke stap in de ontwikkeling van de PAIC, en de resultaten van deze laatste 3 artikelen hebben daaraan bijgedragen. De definitieve PAIC15 is een instrument voor zowel in de kliniek als in wetenschappelijk onderzoek.

De onderzoeken binnen het UNC-ZH-netwerk zijn te vinden op onze website www.unc-zh.nl.

Conclusies

- Pijnmanagement bij mensen met dementie is een uitdaging en heeft op verschillende vlakken aandacht, waaronder het beoordelen van de pijn.
- De relatie tussen dementie, pijn, probleemgedrag en ADL functioneren is complex en er wordt vaak geen gebruikgemaakt van valide meetinstrumenten.
- Achteruitgang in ADL functioneren is een rode vlag voor de aanwezigheid van pijn, onafhankelijk het stadium van de dementie.
- De PAIC15 is een veelbelovende pijnobservatieschaal om pijn bij mensen met dementie te kunnen meten.

Coördinatie vanuit LUMC Public Health en Eerstelijngeneeskunde, Leiden, UNC-ZH@lumc.nl

Annelore van Dalen is specialist Ouderengeneeskunde en is werkzaam bij Florence, lid van het UNC-ZH. Florence faciliteerde het promotie-onderzoek van Annelore.

